

Posudek na bakalářskou práci

Název: Volný čas dětí v období mladšího školního věku pohledem rodičů

Autorka: Ludmila Hotová

Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova, Praha 2014, 69 s.

Vedoucí práce: PhDr. Miloslava Turková, CSc.

Předkládaná bakalářská práce se věnuje otázce reflexe volného času dětí na prvním stupni z pozice rodičů. Vychází tedy z literatury, která se věnuje jednak socializaci a vývoji dítěte, jednak pojmu volný čas. Tato ústřední kategorie je obecně známá, ale rozhodně není jednoznačně definována. Představ, co vše lze zahrnout pod volný čas, jaké koncepty literatura předkládá, autora představuje v teoretické části. Nabízí několik rovin pohledu: historický, sociologický a pedagogický. Právě vyústění v koncepty, které uvažují o organizování volného času dětí, generuje pole zájmu autorky. Pedagogická koncepce pak jen dokládá, že volný čas nelze chápat a priori v naší společnosti jako nestrukturovaný a odvozený od okamžitých přání jedince.

Ve shrnutí lze konstatovat, že rešerše literatury je dobře strukturována a nabízí základní orientaci v problému. Zároveň je třeba podotknout, že v některých momentech autorce unikly určité informace. Když hovoří o volnočasových zařízeních je zajímavé, že neuvádí nízkoprahové a otevřené kluby. Při tak důsledném výčtu zařízení otázkou, proč zrovna tato sociální a školská zařízení nejsou zahrnuta.

Ve vlastním výzkumu autorku zajímalo, jak rodiče reflektují volný čas dětí. Svoji pozornost vztáhla ke třem oblastem reflexe: k vymezení pojmu ze strany rodičů, k jeho náplni a jeho ovlivňování a reflexi rozdílů v trávení volného času na úrovni generací. Pro získání dat se opřela o kvalitativní výzkum. Ten dobře představila s ohledem na průběh výzkumu. Naopak v práci chybí zdůvodnění volby lokality, v níž výzkum probíhal a zejména její charakteristika. Medailon o škole je sice zajímavý (respektuje asi sebe prezentaci školy), ale k volnému času nenabízí klíčové informace – počty a způsob organizování a kroužků, družiny. Také chybí informace o lokalitě a jejich možnostech pro volnočasové aktivity dětí, např. jiné to bude v lokalitě v centru města a jiné na okraji. Výběr respondentů a jejich charakteristiku však představila autorka dostatečně a i v textu systematicky odkazuje na jejich profil, když cituje z jejich výpovědi. Za ocenění stojí i počet 10 respondentů.

Vlastní prezentace a analýza dat správně kopíruje výzkumné otázky, byť se z nich zdá na první pohled, že otázka 1 a 2 se překrývají. Ve výkladu ale tento problém nenastává. Autorce se totiž daří vysvětlit, že rodiče chápou volný čas ve třech rovinách (byť je v textu pojednán jen ve dvou subkapitolách): hlídání dětí, osobnostní rozvoj, čas podle dítěte – „pro sebe“. Přičemž se ukazuje, že sami rodiče nemusí vždy tyto významy vázat na formální či neformální instituce – viz zájem dětí zůstat v družině, aby si pohrály se spolužákem/kamarádem. Zároveň je zajímavé, že rodiče v této části vystupují jako pasivní dohlížitelé, nikoliv ti, kteří aktivně vymýšlejí program na volný čas. To mohlo být využito k následné kapitole. Ta totiž dokazuje, že volný čas v každodennosti zase a znova hlavně organizuje formální instituce nebo dítě samo. Rodiče překvapivě i ve verbální sebe prezentaci se vzdávají možnosti nabízet dítěti aktivity. Je to sice zmíněno, ale vyloženě okrajově (s. 46 – 3 řádky). Naopak rodiče vše řeší strukturací volného času a zákazy. Rodiče a volný čas vystupují až v době svátku (víkendy a prázdniny). V tomto směru se objevila nosná kategorie „zážitek“, na který rodiče kladou velký důraz, více než na prožitek, seberozvoj, utužování vztahů. Zařazená kapitola popisující reflexi volného času rodičů ve své podstatě potvrzuje způsoby uvažování rodičů o volném čase dítěte. Vyjadřuje určitou tenzi v jejich představě volného času. Jejich představa, že oni sami měli více volného času „pro sebe“ potvrzuje jejich akcent na tuto složku volného času na straně jedné, a stesky, že naopak nedosáhli na organizované aktivity pro děti, legitimizuje jejich současné preference a volby. Takto mohla autorka text práce propojit, podpořit výklad o optice rodičů na volný čas dětí – ta v pohledu na dobu dnes a v minulosti není v rozporu, rodiče o obou časech uvažují v týchž pojmech s těmiž akcenty. Vlastní práce vyústí do závěrů, které jsou dobře formulované a strukturované.

Autorce vychází, že rodiče chápou dítě jako solitéra, které je třeba systematicky disciplinovat (autorka tento nálezn shrnuje jinými slovy v závěru).

Předkládaná bakalářská práce je dobře strukturovaná. Obsahuje všechny klíčové pasáže. Teoretická východiska vytvářejí rámec uvažování o problému. Na úrovni analýzy dat je akcent kladen na deskripci. Před autorkou stojí ještě úkol, vysvětlit, proč rodiče takové postoje o volném času dítěte mají, proč je v jejich řeči cítit rozpor mezi možností dítěte rozhodovat o svém času samo a nutností na něj systematicky dohlížet. Text je po formální stránce bez gramatických chyb a má zvládnutou citační normu.

Práci hodnotím jako velmi dobrou až výbornou.

V Praze 17. 6. 2014

PhDr. Dana Bittnerová, CSc.